Kỳ 3: Nhìn lại các "THIÊN NGA ĐEN" trong quá khứ và một số dự báo nguyên nhân có thể cho cuộc suy thoái tiếp theo:

1. **Nguyên nhân chính của 4 các cuộc suy thoái kinh tế gần nhất.**

1.1. Suy thoái kinh tế năm 1981 – 1982:

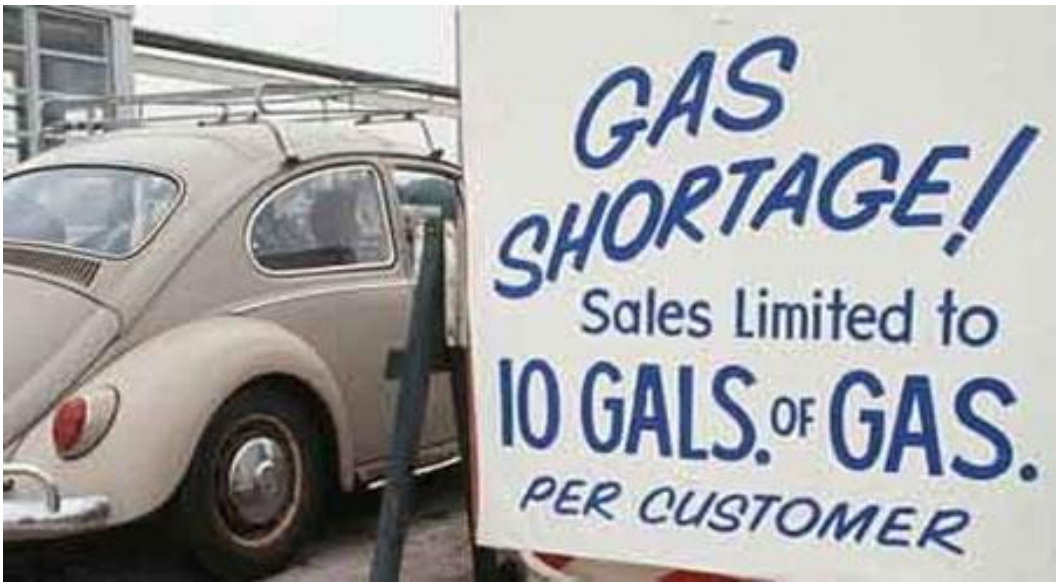

(Bảng thông báo giới hạn lượng xăng mua mỗi khách hàng)

Nguyên nhân bắt đầu từ cuộc cách mạng Iran khiến giá năng lượng đi lên kéo theo lạm phát gia tăng, đạt đỉnh 13,5% trong năm 1980. Cục Dự trữ Liên bang (FED) phải thực hiện chính sách thắt chặt tiền tệ. Tỷ lệ thất nghiệp cũng tăng một cách đáng lo ngại với từ mức 5,6% của tháng 5/1979 lên 7,5% một năm sau đó. Bất kể kinh tế bắt đầu hồi phục trong năm 1981, tỷ lệ thất nghiệp vẫn được duy trì ở mức cao kỷ lục 7,5% và đạt mức lịch sử 10,8% trong năm 1982. Hậu quả của suy thoái lên ngành công nghiệp xe hơi, nhà đất, và sản xuất thép tồi tệ đến nỗi các ngành trên liên tục sụt giảm trong 10 năm sau, cho tới tận khi cuộc khủng hoảng tiếp theo kết thúc.

1.2. Suy thoái kinh tế năm 1987 – 1990:

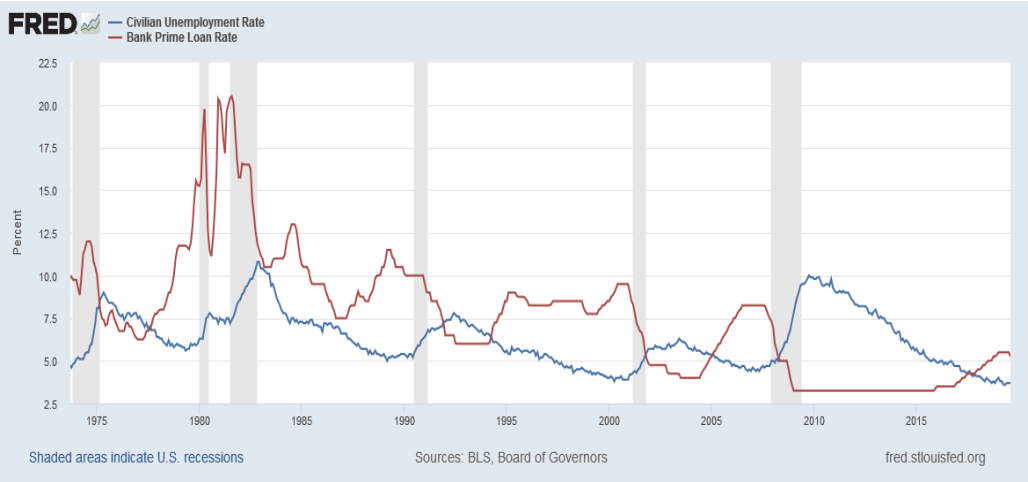

(Bảng lãi suất cho vay – đường màu đỏ và tỷ lệ thất nghiệp – màu xanh;nguồn: CTS, Fed)

Ngày thứ hai đen tối, tháng 9/1987, đà sụt giảm chưa từng có 22,6% trên chỉ số Dow Jones là phát súng báo hiệu thời kỳ suy thoái tồi tệ nước Mỹ. Chỉ trong ba năm, sự sụp đổ của thị trường tín dụng, và cho vay đã đe dọa tiền tiết kiệm của hàng triệu người dân. Một loạt cường quốc chịu nhiều ảnh hưởng của Mỹ như Canada, Australia, Nhật, hay Anh cũng bị cuốn theo vòng xoáy suy thoái. Dù thị trường chứng khoán hồi phục khá nhanh nhưng thị trường bất động sản, lao động, giá năng lượng, cán cân thương mại và GDP của Mỹ và một số quốc gia khác vẫn đi xuống cho tới 2 năm sau khủng hoảng.

1.3. Suy thoái kinh tế năm 2001 – 2003:

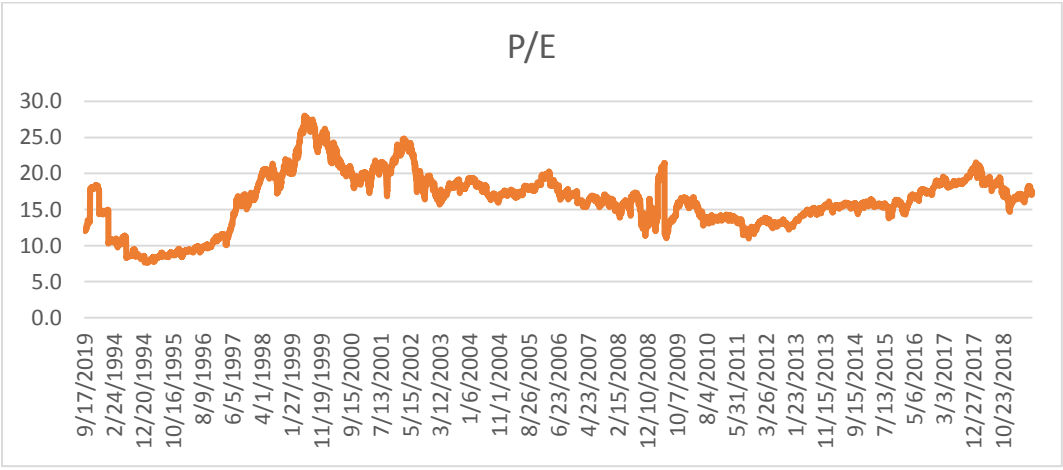

(Chỉ số định giá P/E thị trường chứng khoán Mỹ - nguồn: CTS, Bloomberg)

Cổ phiếu định giá quá cao là nguyên nhân châm ngòi bởi sự đổ vỡ của các công ty công nghệ – P/E thị trường lên mức đỉnh 27.7 vào tháng 6/1999, cuộc suy thoái kinh tế tại Mỹ trong 3 năm từ 2001 tới 2003 không chỉ ảnh hưởng lớn đến kinh tế Mỹ, mà còn tới nhiều quốc gia châu Âu. Tuy nhiên, suy thoái vẫn khiến đồng euro giảm mạnh và cho đến tận năm 2001.

1.4. Suy thoái kinh tế năm 2007 – 2009:

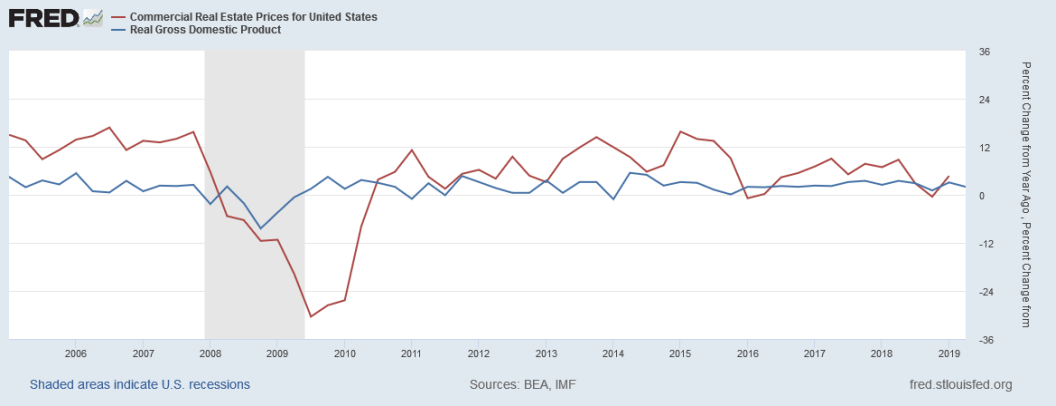

(Chỉ số giá nhà đất – đường màu đỏ và tăng trưởng GDP – màu xanh; nguồn: CTS, Fed)

Sự suy sụp nền kinh tế từ tháng 12 năm 2007 đến tháng 6 năm 2009 là một trong những chương tăm tối nhất trong lịch sử nền kinh tế Mỹ. GDP giảm xuống còn -5,1%, trong khi tỷ lệ thất nghiệp tăng lên đến 10%. Nguyên nhân lớn nhất vì khủng hoảng cho vay thế chấp bất động sản dưới chuẩn (Subprime mortgage crisis), đã đâm thủng bong bóng nhà đất ở Mỹ. Kết quả là, ngành công nghiệp ô tô, cũng như một số tổ chức tài chính, như Lehman Brothers, AIG, Freddie Mac, Fannie Mae và Bear Stearns đều sụp đổ. Để giải quyết cuộc suy thoái 18 tháng, chính phủ đã đưa ra gói kích thích tài chính trị giá 787 tỷ đô la Mỹ và cứu trợ ngân hàng trị giá 700 tỷ đô la

2. Một số "Thiên Nga Đen" có thể xảy ra trong thời gian tới:

2.1. Giá dầu:

Mặc dù nền kinh tế hiện ít phụ thuộc vào dầu mỏ hơn tuy nhiên khi giá dầu tăng quá mức sẽ vẫn tác động mạnh đến nền kinh tế. Các bài học trong quá khứ gần đây đều cho thấy ảnh hưởng mạnh mẽ từ việc giá dầu tăng nhanh trong thời gian ngắn đều có thể gây nên suy thoái. So sánh tương quan mức tăng giá dầu và kinh tế suy thoái ở mức khá cao. Nếu tương quan này tiếp tục gợi ý nếu quan sát giá dầu trong thời gian tới tăng lên mức trên 100 usd/thùng có thể gây nên

cuộc suy thoái kinh tế tiếp theo. Đây cũng là lý do cho dự báo của chúng tôi cho rằng, mặc dù mối quan hệ giữa Iran - Mỹ khá căng thẳng trong thời gian gần đây, nhưng Mỹ sẽ hành động kiềm chế (tránh leo thang sung đột quân sự) với Iran nhằm tránh những cú sốc về giá dầu.

2.2. Bong bóng dot com - lịch sử liệu có lặp lại:

STT	Tập đoàn	Giá	Vốn hóa (tỷ usd)	P/E	P/S
1	MSFTD. TẬP ĐOÀN MICROSOFT	136.33	1048.494	28.93	8.33
2	AAPLDAPPLE INC. APPLE	219.9	988.571	19.00	3.82
3	AMZNDAMAZON COM INC. AMAZON	1807.84	909.841	77.26	3.61
4	GOOGLDALPHABET INC (GOOGLE) CLASS A	1231.63	859.835	25.49	5.8
5	GOOGDALPHABET INC (GOOGLE) CLASS C	1231.3	859.835	25.49	5.8
6	FBDFACEBOOK INC. FACEBOOK	186.22	534.044	31.72	8.53
7	BRK.BDBERKSHIRE HATHAWAY INC	210.33	525.765	18.40	2.08
8	BRK.ADBERKSHIRE HATHAWAY INC	315807	525.765	18.40	2.08
9	BABADTẬP ĐOÀN ALIBABA HLDG LTD. ALIBABA	177.07	466.482	33.20	8.03
10	VDVISA INC. VISA	176.11	385.177	35.49	17.29

(Chỉ số định giá P/E và P/S của 10 công ty vốn hóa lớn nhất Mỹ - nguồn: CTS)

Xu hướng hiện nay, tiền của nhà đầu tư đổ dồn vào các ngành mới hướng tới việc thay đổi thói quen tiêu dùng bằng các sản phẩm và dịch vụ mang tính cách mạng. Điểm này dẫn đến các công ty trong lĩnh vực được định giá rất cao như: sản xuất xe ô tô điện – Tesla: vốn hóa tương đương hãng sản xuất xe ô tô FORD nhưng lợi nhuận âm, P/E Amazon: 77 lần, P/E Alibaba: 33 lần, … trong trường hợp thất bại trong việc thay đổi thói quen tiêu dùng thì các tập đoàn này rất dễ sụp đổ (tương tự như các công ty công nghệ năm 2000).